

Intervjueeris Margus Saar

Eile õhtul lõppes president Toomas Hendrik Ilvese visiit Hantõ-Mansiiskisse ja Moskvasse ja see visiidi kulg ja tulemused on saanud üsna vastakaid hinnanguid. Teil oli kõigepealt kohtumine Venemaa presidendiga, siis soome-ugri rahvaste kongress, Juri Lotmani büsti üleandmine ja lõpuks ka kohtumine patriarh Aleksius II-ga. Kuidas Te ise hindate oma visiidi tulemust?

President Ilves: Kui jätta välja üks ebameeldiv episood, siis visiit oli päris hea. Kõige olulisem loomulikult oli kohtumine Vene presidendiga, kus õhkkond oli konstruktiivne, puudusid etteheited, vaid pigem keskendusime sellele, mida tuleks teha. Saime väga selge signaali, et Vene poole arvates on suhete edasiminekuks vaja midagi ette võtta piirilepinguga.

Ja siis loomulikult, ma usun, et sümbolise väärtusena Eesti riigi poolt annetatud Juri Lotmani büst [Venemaa väliskirjanduse raamatukogule] on ka olulise tähendusega. Tegemist on suurima vene kultuuri tundjaga, kes ju tuli Eestisse, sest Eestis oli palju sallivam atmosfäär juudi intelligentide suhtes ja ta tegelikult tuli siia pagendusse. Eesti võttis teda vastu, sest siin ei olnud selliseid probleeme.

Loomulikult oli ka väga oluline kohtumine patriarhiga. Me pole kohtunud, oleme olnud kirjavahetuses, ka rääkinud telefonis ja see [kohtumine] võimaldas meil luua selliseid häid inimlikke kontakte Venemaa õigeusu kiriku juhiga.

Riigiduumi väliskomisjoni esimees Konstantin Kossatšov võttis [soome-ugri rahvaste 5. kongressil Hantõ-Mansiiskis] sõna ja see pani Teid reageerima nõnda, et Eesti delegatsioon marssis saalist välja. Seda on hinnatud siin Eestis ka sõnadega, et 'Eesti

külm närv hakkab kaduma' või et 'oodanuks presidendilt elegantset vastulööki, nagu ta tavaliselt teeb'. Et miks seekord nõnda läks? Kui emotsioonid on nüüd lahtunud - miks Te separatismisüüdistustele sealsamas ei vastanud?

Mul sellist võimalust vastata ei olnud. See oli [Kossatšovi poolt] täiesti kohatu esinemine, kus järk-järgult nende süüdistuste laviin kruttis aina kõrgemale. Siis delegatsioon pidas konsultatsioone omavahel, et milline on õige reaktsioon. Kuna [Kossatšovi] teemad üldse ei olnud soome-ugri kongressi teemad - pronksiöö ja nii edasi - [tema] süüdistused olid üsnagi räiged, siis peeti ainuõigeks lahkuda.

Teie kõne ju on tegelikult eesti keeles täielikult ka lehes avaldatud. Õelge siiski nõ lühidalt, mis on Teie sõnum soome-ugri rahvastele. Mida nad oma kultuuri ja riigiga peale peavad siis hakkama?

See sõnum oli väga ühene: kõik kultuurid on võrdväärsed, kultuuri väärtus ei sõltu sellest, kas sul on omariiklus või mitte, need kultuurid, kel ei ole rahvusriiki, ei ole kuidagi väiksemad, vähemtähtsad kui teised. See oli nimelt vastupidine sõnum kui see, mida mulle omistati.

Härra president, veel korraks piirileppe juurde: kas Eesti-Vene presidentide kohtumine toimub jälle neljateistkümne aasta pärast või võiks see toimuda varem? Mida me peame tegema selle Tartu rahu punktiga seal piirilepingu [ratifitseerimisseaduse] preambulas?

Nagu ma seletasin ka president Medvedevile - see on parlamendi suveräänne otsus, mida nad panevad [piirilepingu] ratifitseerimisseaduse preambulasse. Eesti president ei juhata parlamenti. Kui parlament tuleb tagasi oma suvepuhkuselt, siis nemad on selle sõnumi saanud. Ma usun, et parlamendi fraktsioonid peaksid võtma arvesse seda signaali ja arutama, kas nad teevad midagi ja mida nad teevad. Kui on nii selge signaal, et suhete edasimineku eeldab just piirileppe olemasolu ja et piirilepet ei ratifitseerita Vene Riigiduuma poolt, kuni see muudetakse, siis on

heidetud suur vastutus just Eesti parlamendile, kuna väga otseselt on öeldud, et Eesti-Vene suhete parandamine sõltub just Eesti parlamendist. Kuidas otsustavad fraktsioonid, parlamendiliikmed, on nende suverääanne otsus.

Aga Teie, kui valija ja kodanik, mida Teie isiklikult arvate Tartu rahu punktist preambulas?

Ma vist olin ainuke, kes [Eesti-Vene piirilepingu ratifitseerimise ajal] avalikult ütles, et see on ilus küll, aga suhteliselt asjatu sinna juurde panna, kui meie eesmärk on saada piirilepe. Teised olid teisel arvamusel, aga minu meelest oli oluline, et me saaksime üle sellest, tollal kümme aastat veninud seisust, kus ei liigutud edasi piirileppega. Nüüd, ma usun, see on üks debatiküsimus. Ma ootan, et inimesed hakkaksid seda küsimust arutama.